

APROFITEM L'ENSENYAMENT PER FORMAR ELS NENS I JOVES, FUTURS HOMES

MANUEL RUBIÓ
Dr. Biologia

He formulat el títol d'aquesta comunicació, d'una manera que sembla un contrasentit: es obvi que l'objecte principal de l'ensenyament és la formació de l'alumne, i que l'adquisició de coneixements —el que normalment se'n diu aprendre i que s'apren en l'ensenyament— és una part de la formació. Però l'ordre de prioritats d'aquests termes ha sigut invertit i és molt freqüent donar més importància als coneixements que a les virtuds cíviques, humanes i morals de les persones que posseeixen aquells coneixements. La vella frase "no necessitem savis sinó ciutadans", no sé fins a quin punt seria acceptada per moltíssima gent d'avui.

Per tant, demanar que tornem als orígens, no em sembla descabellat i la meua idea, al parlar ací, es fa de demanar que des de la primera escola s'eduqui als infants en el sentit de fer-los responsables, honestos, sincers, treballadors; però a la vegada —i comptant que donades les circumstàncies del món actual les persones d'aquestes qualitats pot ser tenen poques possibilitats de sobreviure— informar-los bé de com funciona la Societat actual perquè estiguin preparats en front de la realitat; aquesta informació hauria de ser molt àmplia, referint-se tant al coneixement més íntim de l'home i de la dona físicament i espiritual, com a la forma de funcionar un "cartel" o un "trust", per exemple. La frase evangèlica "sigueu bons com coloms i cautes com serps" em sembla de rabiosa actualitat.

Donat que tant l'infant com l'adolescent fan més cas del què veuen fer que del què se'ls diu que facin, crec que per damunt de tot, el què convé es donar un bon exemple, i això, tant a nivell d'escola primària, batxillerat o estudis superiors, com a nivell de Ministeri. Tot això, sembla tan elemental, que molts podran creure que no cal dir-ho. Però es el cas, que aquests principis tan elementals, desgraciadament, en moltes escoles no es posen en pràctica.

Ja a l'escola primària —parlo de l'ensenyament estatal— l'alumne veu que el seu mestre li demana una quantitat —certament petita, unes 25 ó 50 pessetes al mes— per assistir a la classe que sap que es, per llei, obligatòria i gratuïta; l'alumne veu, també que aquell mestre, acabades les classes dites obligatòries i gratuïtes, cap a les cinc o les sis de la tarda, en comença unes altres per assistir a les quals cal pagar una quota. Aquestes classes, impartides moltes vegades en el propi centre escolar, certament no són molt cares i a més són d'un bon nivell educatiu; però al no ésser gratuïtes no són per tothom i immediatament es produeix una diferència de coneixements entre alumnes que assisteixen a unes i altres classes.

Aquestes són les primeres mentides, a nivell oficial, amb què s'enfronta el nen i al meu entendre, són l'origen de la picaresca que caracteritza una part important del nostre país: Ja als sis o set anys, el nen veu com l'home —el mestre— que ha de fer-lo home a ell, comet una falta que ell, el nen, en la seva mentalitat infantil jutja greu. Al llarg dels seus anys d'estudis, veurà que aquesta falta no sols la comet el seu mestre sinó que ve de molt més amunt, perquè els llibres i material escolar que necessita per començar el curs el 15 de setembre, no arriben fins al novembre, desembre o gener, o no arriben mai; perquè el curs que legalment comença el 15 de setembre, realment comença el primer d'octubre, car des del 15 al 30

de setembre, solament es donen dues o tres hores diàries de classe als dematins; perquè en una classe prevista i calculada per trenta o quaranta alumnes, n'hi han de cabre cinquanta o seixanta —de vegades mes—; perquè les festes oficials, que els seus pares a la fàbrica, la botiga, la oficina o el que sigui, treballen, a ell, que vol aprendre, que va endarrerit i que necessita de tot l'esforç d'ell i del seu mestre per avançar, li tanquen la porta de l'escola.

Molts infants veuen que el seu mestre jove, sortit de la Normal plè d'entusiasme i que fa una classe amena i formativa, té sovint, un sou migrat perquè no es de plantilla. Quan més endavant es convoquen oposicions, s'enteren amb estranyesa, que la seva classe no surt a concurs. Ni ells ni els seus pares, naturalment, no entenen com funciona tot això; però els dona la impressió que es comet un frau amb ells i amb el seu mestre. Si a més el seu bon i estimat mestre torna derrotat, comença a arrelar en els infants la idea de que el treball conscient i honest de cada dia no es el camí per anar endavant en la vida i després, en fer-se homes procuraran escapolir-se de les feines difícils o dures, tractaran d'eludir les contribucions, no tindran escòpols en acceptar el soborn o sobornaran ells mateixos. Al llarg dels estudis, procuraran més fer veure que saben que no pas aprendre i no escolliran la professió que millor s'adigui al seu temperament o a les seves aptituds, sinó aquella que els permetrà viure més regaladament i amb menor esforç.

Així com a la Primària es tracta als alumnes de forma un xic paternalista, a l'Institut se'ls exigeix criteri i responsabilitat, i han de decidir per ells mateixos coses tan transcendents per al seva formació, com decantar-se pels estudis de les Ciències o de les Lletres. Però aquesta responsabilitat que se'ls exigeix a ells, contrasta amb la lleugeresa que moltes vegades adopta l'Administració. Ja d'entrada, els alumnes sovint es matriculen sense saber les assignatures que hauran d'estudiar al llarg dels cursos, perquè els plans d'estudi canvien continuament i de vegades, inclús el Batxillerat ha sigut escursat o allargat d'un any, s'han introduït o suprimit revàlides, i s'ha modificat el valor que tenia per realitzar estudis posteriors. Al començar el curs, els estudiants moltes vegades no troben al mercat els llibres que hauran de menester i en canvi, senten a dir que molts professors reben comissió pels llibres venuts als alumnes de les seves classes o inclús pels llibres venuts a alumnes lliures que s'examinen amb ells.

Això, que sembla monstruós i fins denigrant per uns professionals que han cursat estudis superiors, es veritat, i fins crec que hi ha quelcom legislat sobre els percentatges màxims que poden concedir-se. No cal comentar el mal que fa entre els alumnes aquest procedir: de primer els decau el concepte que tenien dels seus mestres, i després, comença a madurar en ells la picaresca de les comissions, un dels més greus flagells de la Societat actual.

En general, els professors d'Institut, com els d'Escola Primària, dominen la matèria i saben explicar-la bé; però n'hi ha que no saben ensenyar o no posen l'esforç necessari, que fan poques classes pràctiques o que les fan desfassades de les lliçons que s'imparteixen a la pizarra. Alguns professors donen unes bones lliçons magistrals però estan poc en contacte amb els seus alumnes als quals no coneixen prou i no saben fins a quin punt assimilen el que se'ls explica. El professor, aleshores, aquilata els

coneixements dels deixebles mitjançant uns pocs exàmens parcials o un exàmen a fi de curs.

El cas dels exàmens em sembla el més delicat de tots, perquè poden decidir l'esdevenidor d'una criatura i, en canvi presenten un marge considerable d'error a part de que es refereixen als coneixements i en alguns casos al nivell intel·lectual de l'alumne; però mai donen cap idea de les seves valors ètiques, cíviques, humanes, etc., fonamentals al meu entendre.

Jo crec que moltes de les neurosis i tendències al vici i a les drogues que caracteritzen una part de la juventut d'avui provenen d'ací: molts joves inquietos, veient-se impotents per solucionar tanta injustícia, i sobre tot, un procedir que comprenen suïcida pel país, es desesperen i si no tenen un ambient familiar o d'amics i companys que els ajudi en moments de crisi, es deixen caure al pitjor.

Són un problema, els exàmens: es coneixen persones que han cursat estudis amb bones notes, i en la vida han resultat mediocres; criatures que van ser una calamitat a la Primària o al Batxillerat, i després han sigut bons estudiants a la Universitat i gloriosos investigadors en la vida professional; se sap de figures de la Humanitat que van desesperar tots els mestres que van tenir. Seria interessant estudiar els expedients acadèmics, des del Batxillerat, d'uns quants grups de persones i comparat-los amb la seva vida posterior: es veuria, crec amb bastanta claretat, el marge d'error que donen els exàmens, i també, pot ser, fins a quin punt s'ajusten a la realitat els judicis que emeten els professors sobre els seus deixebles.

Mentrestant, pot ser caldria suprimir els exàmens. Crec que a base de preguntar als alumnes durant el curs, de fer-los fer treballs, de classes pràctiques, i per damunt de tot, d'un gran esperit de servei per part dels mestres (recolzats, naturalment, per la Direcció General d'Ensenyament i del Ministeri) es conseguiria un pràcticament tots els alumnes anessin passant els cursos. Però comprenc el risc que això comporta, perquè les temptacions de dissipació que s'ofereixen avui tant a adultes com a joves són tan fenomenals, que no se si uns i altres estaran en condicions de portar la vida d'austeritat que ensenyar i aprendre en aquestes condicions comporta, sobre tot, tenint en compte que l'estímul que ha fet estudiar durant una pila d'anys, ha sigut precisament la por de no passar els exàmens.

El quèJanat dient fins ara, pretèn ser una presa de consciència. Des de fa uns quants anys, l'ensenyament preocupa: el fet que s'hagi promulgat una nova llei d'educació, i que la seva elaboració hagi interessat tant el país —tot i que la opinió del país sembla que no ha estat gaire escoltada— n'es una prova; l'assemblea en la que ens trobem reunits, n'es una altra. Crec que fins a les més altes esferes el país comprèn que els problemes tant econòmics com de convivència que amenacen precipitar-nos al caos, provenen d'una mala formació. Aprofitem l'avinentsa de la nova Llei d'Educació, per simplificar tota la maquinària de l'ensenyament, i a la vegada, fer-la més efectiva, i sobre tot, més sincera.